

תנועת הקיבוץ הדתי

י"א שבט, תשע"ב, 4.02.2012

גיליון מס' 295

פרשת בשלח

נטה ידך על הים- ובקעה

מאת תחיה תמרי, קיבוץ שדה אליהו

פרשת "בשלח" נפתחת במילים אלה:

"וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרַעְיָה אֶת-הָעָם וְלֹא-נָחַם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֲרָץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרֹב הוּא כִּי אָמַר אֱלֹהִים פֶּן-יִנָּחַם הָעָם בְּרֵאתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרַיִמָּה. וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת-הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם-סוּף" (שמות ז')

כבר במשפט ראשון זה של הפרשה, של סיפור הגאולה, טמונה הסתירה שבין המעשה הגדול של שחרור משעבוד ובין חשש מחרטה על השחרור והרצון לחזור. אפילו לשעבוד.

בהמשך מספר לנו המקרא על ראשיתו של המסע לאחר היציאה מגושן, כשה' הולך לפניהם – יומם בעמוד ענן, ולילה בעמוד אש "להאיר להם ללכת יומם ולילה". לאחר מכן בא המרדף של פרעה, חילו ורכבו אחר ישראל, עד שהם משיגים את עם העבדים חונה על הים. ושוב, אפילו כאן, לאחר היציאה לחפשי, ועוד בטרם החל המסע עצמו, באה חרטה גדולה.

וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוָה. וַיֹּאמְרוּ אֶל-מֹשֶׁה הַמְבַלֵּי אֵין-קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בְּמִדְבָּר מֵה-זֹאת עֲשִׂיתָ לָנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם... וְנַעֲבֹדָה אֶת-מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת-מִצְרַיִם מִמָּוְתוֹ בְּמִדְבָּר. (שמות ז')

ומשה המנהיג האיתן בדעתו ובאמונתו, הנחוש ברצונו, היודע מה טוב לעם יותר ממנו- מביטיח: **"יְהוָה יִלְחָם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּן"**. כלומר, תבטחו בו ובי, תנו לנו לעשות את המלאכה. ואכן מגיע האירוע, אולי הדרמטי ביותר בתולדות העם – בקיעת ים-סוף. בני ישראל באים בתוך הים ביבשה, והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, וחיל פרעה, רכבו ופרשיו טובעים בים.

האגדה מספרת: בשעה שאמר משה לבני ישראל לרדת אל הים היו ישראל נרתעים ומסססים, עד שקפץ נחשון ואחריו רבים. כיוון שהגיע מים עד צוואריהם. אמר הקב"ה למשה "הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעה...ויבקעו המים ויבואו בני ישראל..."

איננו יודעים מה היה קורה אם נחשון לא היה מקדים לקפוץ לים סוף. מי יודע אם ללא מעשה זה היינו זוכים לנס של קריעת הים ול"שירת הים"? הנכונות של נחשון להקרבה, למסירות הנפש, חוללה את הנס. המעשה הנחשוני משנה את פני הדברים. הנס קורה כשהאדם מוכיח את עצמו ואז מתגלה גם פעלו של ה'. לעיתים נדמה לנו שמעשהו של נחשון 'מעמיד במבחן' את ההשגחה העליונה. כביכול קפיצתו לים היא זו ש'הכריחה' את הקב"ה לגרום לנס של קריעת ים סוף. משמע גם הקב"ה אינו יכול להישאר אדיש מול נחשון היורד לים. לקול קריאתו של משה- סעו! העם מהסס, רועד, נרתע. הרגע ההיסטורי מונח על כף המאזניים, היבוא, היארע המאורע הגדול, או

שמא יוחמץ? והנה, צועד נחשון, מהלך בין הגלים, והוא אינו יחיד, רבים קופצים אחריו. ה' אומר למשה "דבר אל בני ישראל ויסעו". משה דיבר והעם – נוסע. ואז אמר ה' למשה – "הרם את מטך ונטה את ירך על הים ובקעהו".

מעשה שישב המשורר חג ביאליק ושמע הרצאתו של חוקר תנ"ך אחד על קריעת ים סוף. אותו חוקר ידוע היה כמעריך מושבע של שיטת ביקורת המקרא והרבה להביא דעות שונות של חוקרים הדנים בסיפור בקיעת הים. המרצה הזכיר את אותם החוקרים המכחישים את הנס וטוענים כי אין זה אלא סיפור אגדה קדום למול הסבורים שאולי בכל זאת יש גרעין היסטורי בענין. משנתמשכה ההרצאה זמן רב מאוד, הזדקף לפתע ביאליק, הלם במקלו על השולחן, וזעק: "אינני מבין מה כל ההתחכמויות הללו? ההוכחה המדעית הטובה ביותר בשבילי שקריעת ים סוף היא עובדה היסטורית הוא הפסוק. "נטה ירך על הים – ובקעהו". את המילה "ובקעהו" השמיע ביאליק בצעקה כזו שכל הנוכחים העידו על עצמם אחר-כך, כי באותו רגע נדמה היה להם, כי הם רואים איך נבקע הים לשניים.

אנו לומדים מפרשת "בשלח" דבר גדול על הנס – כל גורם על טבעי מתגלה כחסר משמעות מבחינה דתית ואינו יעיל לביסוס האמונה. אפילו הדור שראה במו עיניו ניסים ונפלאות- לא האמין. וגם אם נאמר: "ויאמינו בה" ובמשה עבדו" היתה זו אמונה לרגע שבו חיו את התשועה, ומיד לאחר מכן נמחק הכול.

לא רק יחידי סגולה דבקו בה' ובתורתו עד כדי מסירת הנפש עליה. היו דורות שמעולם לא נתגלתה להם שכינה, ולא ראו ניסים ונפלאות, ולא זו בלבד אלא שה' גם לא עזר להם ולא הושיע אותם בעת צרתם- והם בכל זאת האמינו. משמע – אין כל קשר בין המציאות שבה שרוי האדם, ובין הכרעתו והחלטתו לקבל עליו עול מלכות שמיים ועול תורה ומצוות.

האמונה איננה ניתנת מן החוץ. היא יכולה לצמוח רק ממאמץ האדם, מהכרעתו ומהחלטתו.

תחיה תמרי, חברת **קיבוץ שדה אליהו**, עוסקת כיום בהוראה, בהדרכה ובחקלאות אורגנית בקיבוצה. כמו כן היא מדריכה קבוצות בעולם היהודי של מזרח אירופה.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il

אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il